

برنامه سلامت دهان و دندان

گروه هدف: پزشک

ساعت آموزش: ۱ ساعت

واحد تهیه کننده: سلامت دهان و دندان

تاریخ تهیه: خرداد ۹۷

اهمیت بهداشت دهان و دندان

بیماری‌های دهان و دندان شیوع بالایی دارند: پوسیدگی، آبسه، بیماری‌های

لثه، آفت، تبخال و...

دندان همچون منبع عفونت عمل می‌کند

بیماری‌های سیستمیک زیادی مرتبط با بیماری‌های دهان و دندان هستند

هزینه‌های دندانپزشکی زیاد است و پوشش بیمه‌ها محدودیت دارد.

معاونت بهداشت

خدمات واحد دهان و دندان در طرح تحول سلامت

گروه هدف برنامه‌های ملی سلامت دهان و دندان:

1. کودکان زیر ۶ سال

2. کودکان ۶-۱۴ ساله

3. زنان باردار و شیرده (تا یک سال پس از بارداری)

معاونت بهداشت

خدمات واحد دهان و دندان در طرح تحول سلامت

کودکان ۶-۱۴ ساله

➤ معاینه رایگان

➤ ترمیم رایگان دندان شش سالگی

➤ انجام رایگان فیشورسیلنت برای دندان شش سالگی

➤ پرکردن و عصب کشی دندان های شیری: در مراکز روستایی به صورت رایگان

➤ پایه ششم عاری از پوسیدگی: ترمیم دندان های پوسیده کودکان پایه ششم ابتدایی (برای افراد بی بضاعت به صورت

رایگان)

➤ انجام وارنیش فلوراید دو بار در سال در مدارس ابتدایی

خدمات واحد دهان و دندان در طرح تحول سلامت

زنان باردار و خانم‌های شیرده تا یک سال پس از بارداری

➤ معاینه رایگان

➤ جرمگیری و بروساژ : در مراکز روستایی رایگان و در مراکز شهری با ارائه

دفترچه بیمه رایگان

معاونت بهداشت

خدمات واحد دهان و دندان در طرح تحول سلامت

کودکان زیر شش سال

توزیع مسواک انگشتی برای کودکان زیر ۲ سال

ثبت اطلاعات کودکان در پرونده الکترونیک

معاونت بهداشت

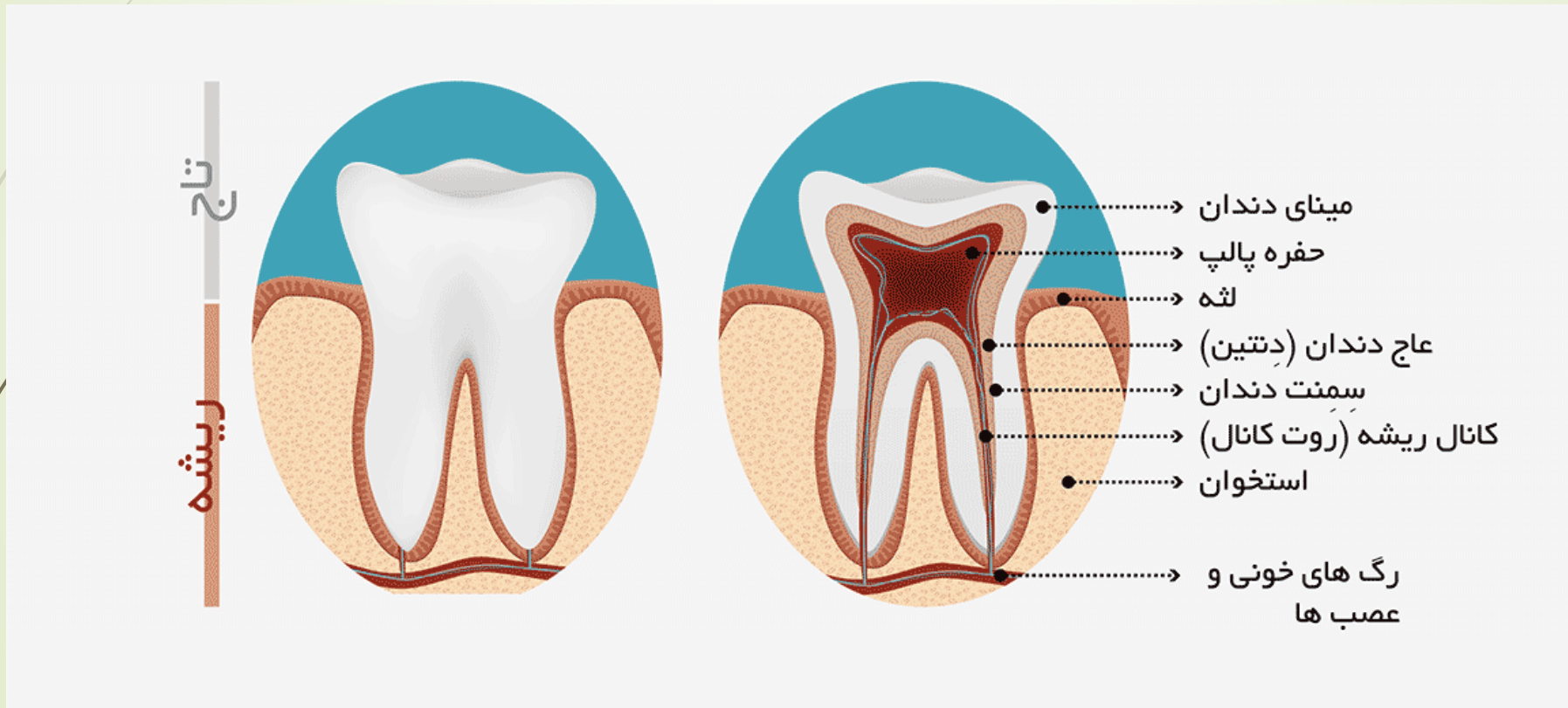
خدمات واحد دهان و دندان در طرح تحول سلامت

خدمات آموزشی :

1. آموزش چهره به چهره مراجعان
2. آموزش در مدارس و مهدکودکها
3. آموزش مادران باردار
4. آموزش مربیان (یا مجریان) بهداشت و معلمان و مدیران
5. آموزش داوطلبین سلامت

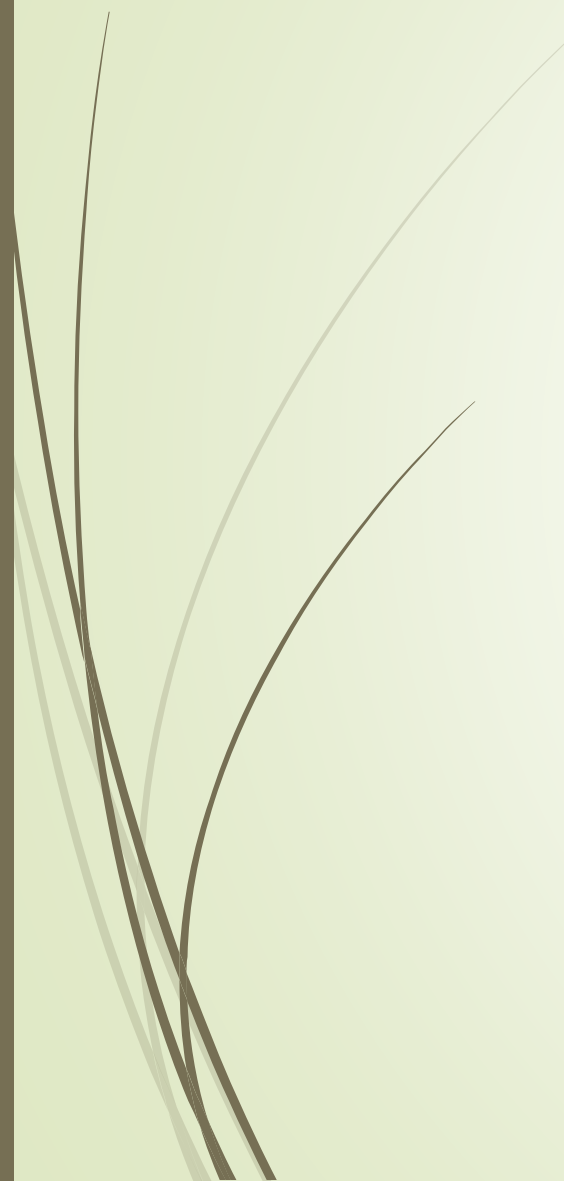
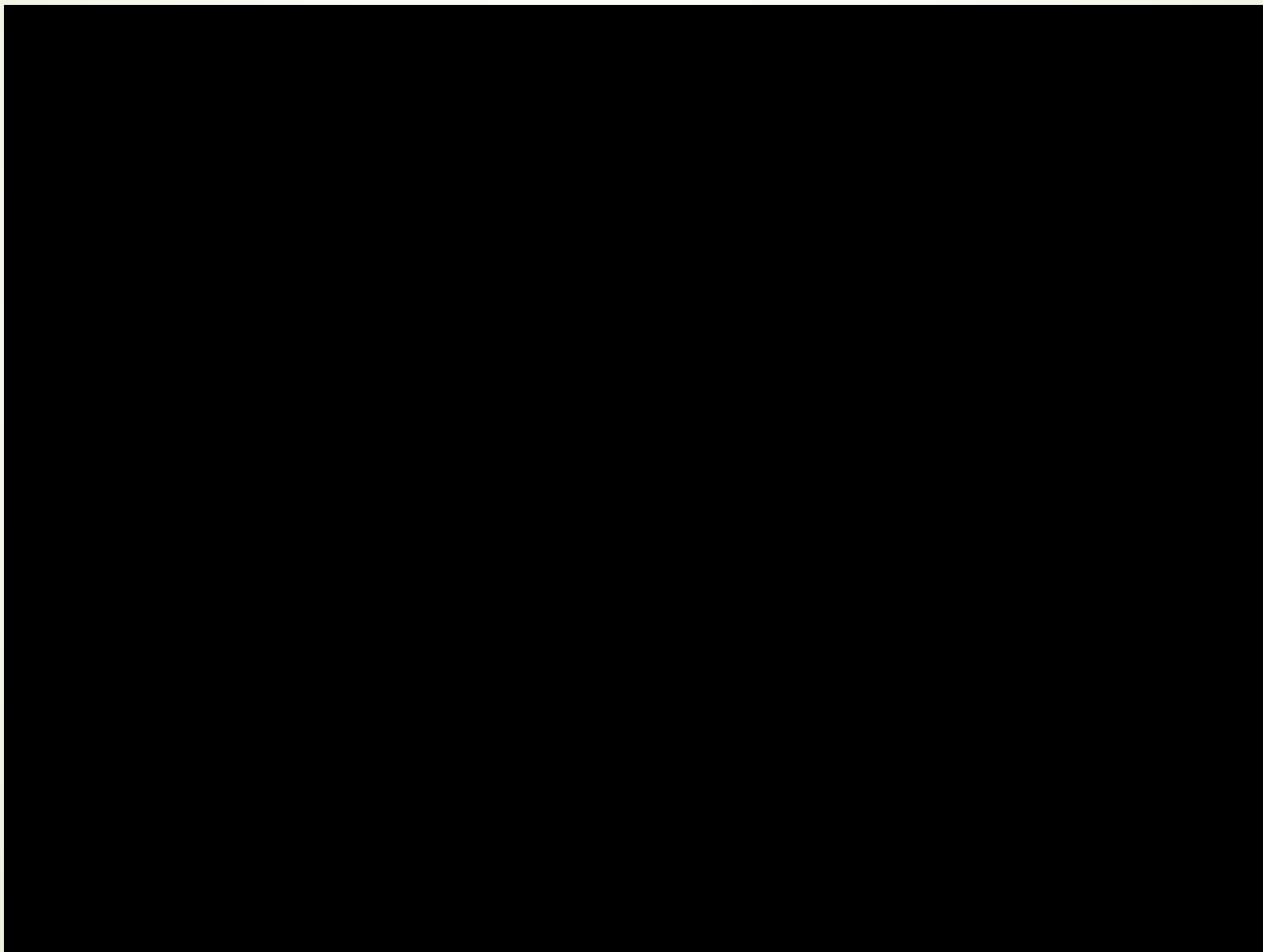

ساختمان دندان‌ها

دندان‌های شیری و دائمی

دندان‌های شیری

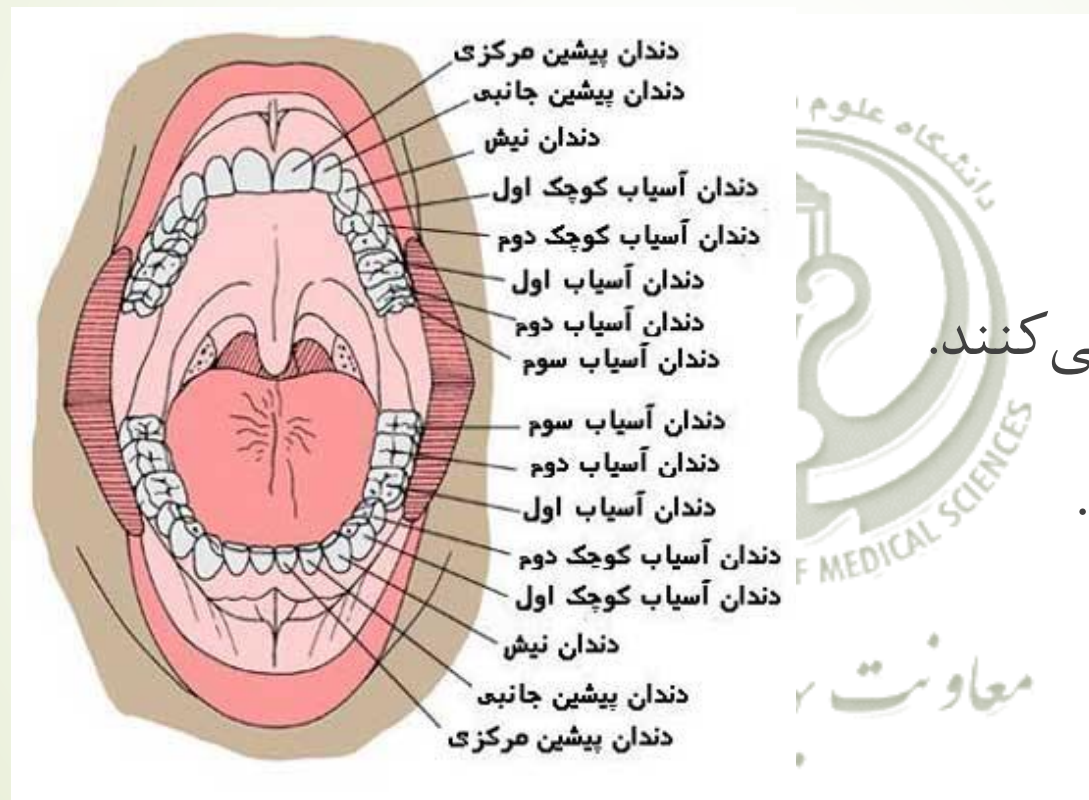

۲۰ دندان شیری

۶ ماهگی شروع به رویش می‌کنند.

تا ۳۶ ماهگی کامل می‌شوند.

دندان‌های دائمی

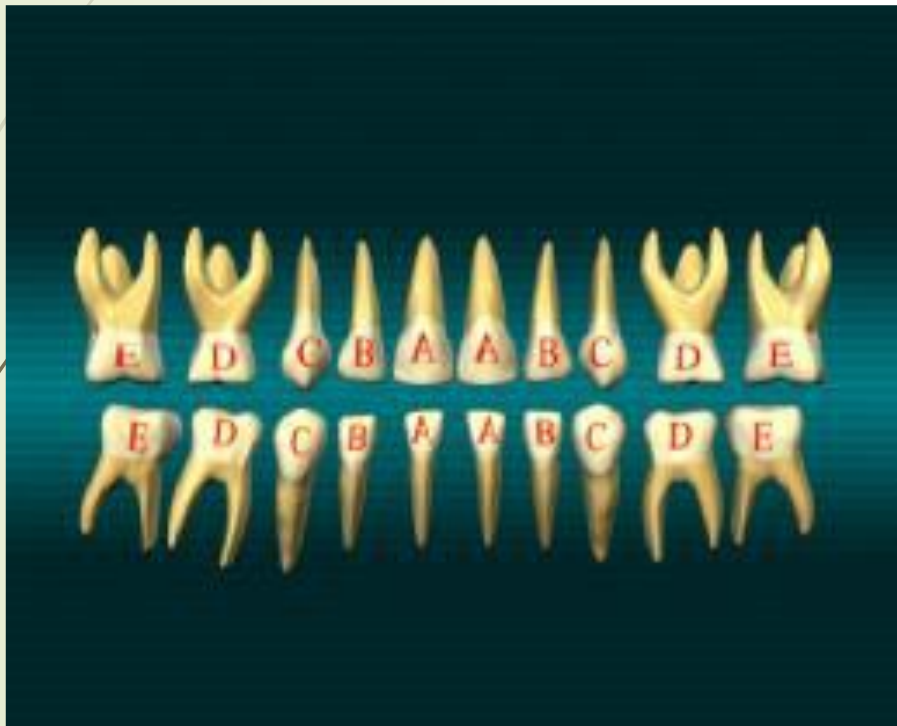

۳۲ دندان دائمی

۶ سالگی شروع به رویش می‌کنند.

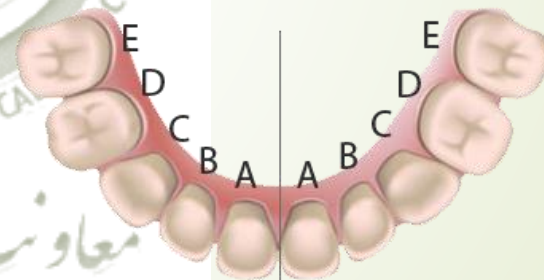
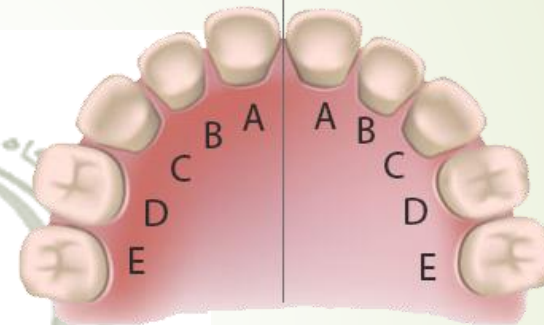
تا ۱۸ سالگی کامل می‌شوند.

نمایش دندان‌های شیری روی چارت

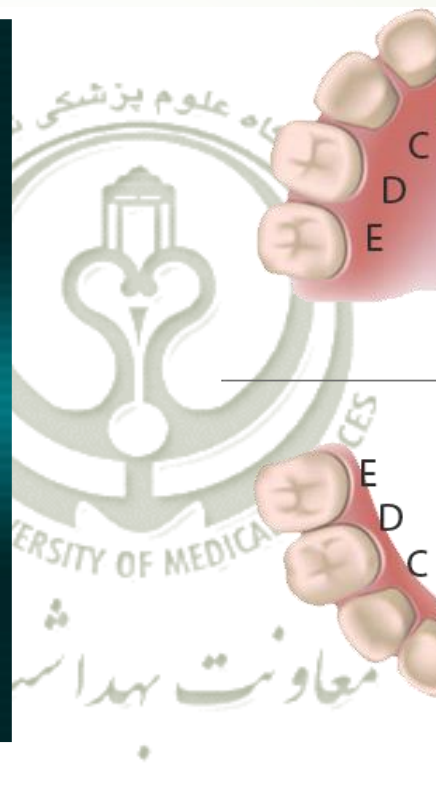
سمت راست بالا

سمت چپ بالا

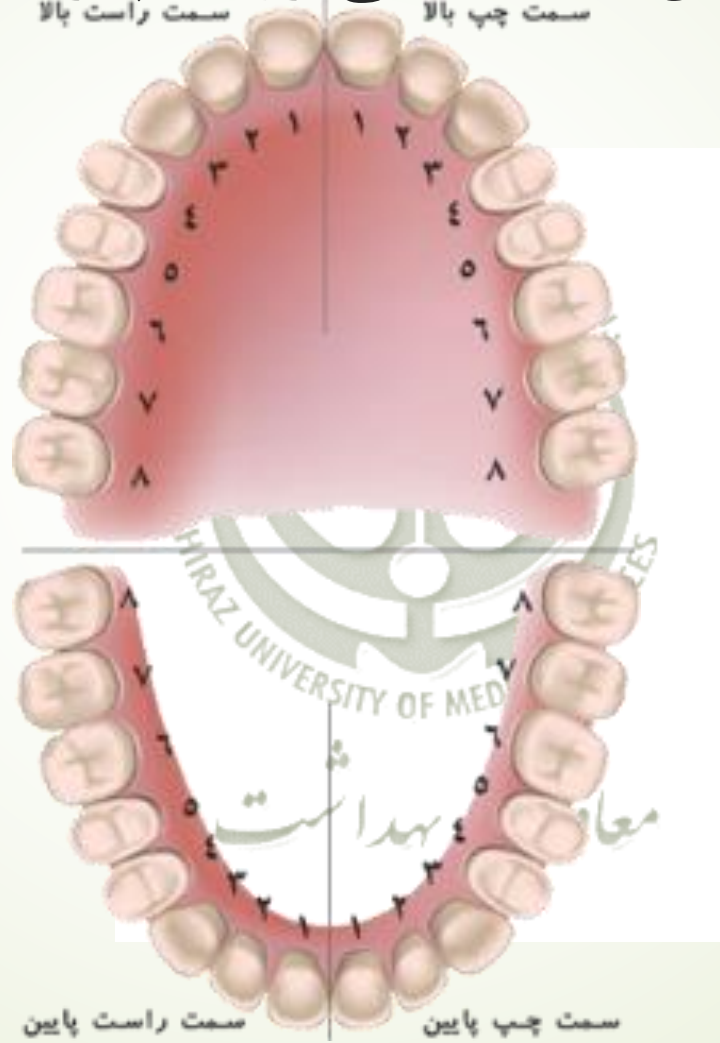
سمت راست پایین

سمت چپ پایین

نمایش دندان‌های دائمی روی چارت

سمت چپ بالا سمت راست بالا

سمت چپ پایین سمت راست پایین

دندان شش سالگی

• اولین دندان آسیای دائمی که در سن شش سالگی پشت دندان های شیری رویش می یابد.

• (تقریباً همزمان با رویش دندان های پیش کودک، بدون افتادن هیچگونه دندان شیری)

• بیشتر والدین از حضور این دندان در دهان کودکانشان اطلاع ندارند و فکر می کنند که دندان شیری است.

• پر کردن این دندان برای کودکان ۶ تا ۱۴ ساله در طرح تحول سلامت رایگان است.

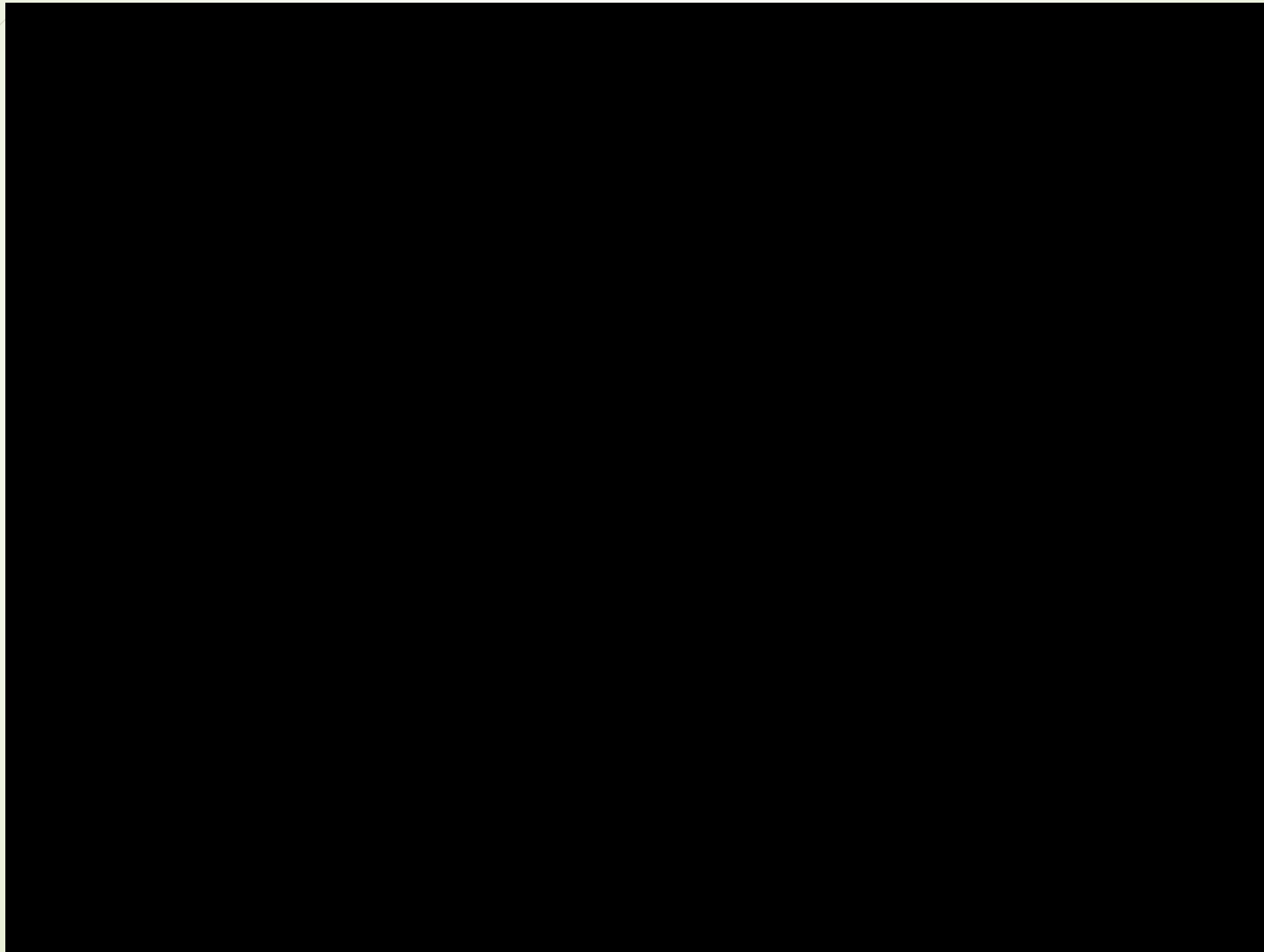
فلوراید چیست؟

یک عنصر شیمیایی است. وقتی دندان‌ها در معرض فلوراید قرار می‌گیرند، فلوراید با ورود به ساختار دندان‌ها باعث افزایش استحکام آن‌ها می‌گردد. همچنین باعث می‌شود که پوسیدگی‌های اولیه دندان‌ها پسرفت کنند. به علاوه فلوراید با تداخل در عملکرد باکتری‌ها باعث کاهش میزان اسید ناشی از باکتری‌ها می‌شود. تمام این موارد به کاهش پوسیدگی دندان کمک می‌کنند.

معاونت بهداشت

وارنیش فلوراید

توصیه‌های پس از انجام وارنیش فلوراید

- ❑ پس از مالیدن فلوراید، تا ۳۰ دقیقه دهان شسته نشود و چیزی خورده نشود.
- ❑ تا ۴ ساعت بعد از انجام وارنیش فلوراید نباید نوشیدنی‌ها و غذاهای داغ و سفت آشامیده و خورده شود.
- ❑ تغییر رنگ دندان‌ها به طرف زردرنگ تا ۲۴ ساعت بعد، طبیعی است.
- ❑ بهتر است که از خوردن خوراکی‌های رنگی مثل پفک، لواشک و پاستیل اجتناب شود.

معاونت بهداشت

فیشر سیلنت

شیار های عمیق دندان از مناطق مستعد پوسیدگی دندانی می باشند و به راحتی با مسواک تمیز نمی شوند.

پر کردن این شیارها با مواد دندان پزشکی برای پیشگیری از پوسیدگی دندانی فیشر سیلنت نامیده می شود.

معاونت بهداشت

پوسیدگی

➤ یک بیماری عفونی در اثر فعالیت

میکروب‌ها

➤ چسبیدن میکروب‌ها به مواد قندی

روی سطح دندان‌ها

➤ تولید اسید

➤ از بین رفتن ساختار دندان

معاونت بهداشت

پلاک میکروبی

► یک لایه خیلی ظریف و چسبناک از

باکتری‌ها بر روی سطح دندان

► تعداد زیادی از انواع باکتری‌ها

► محل اولیه شکل‌گیری پوسیدگی

► ۴ تا ۱۲ ساعت پس از مسواک زدن

پلاک شکل می‌گیرد.

مبارکات بهداشت

علائم پوسیدگی

تغییر رنگ مینای دندان

سوراخ شدن دندان

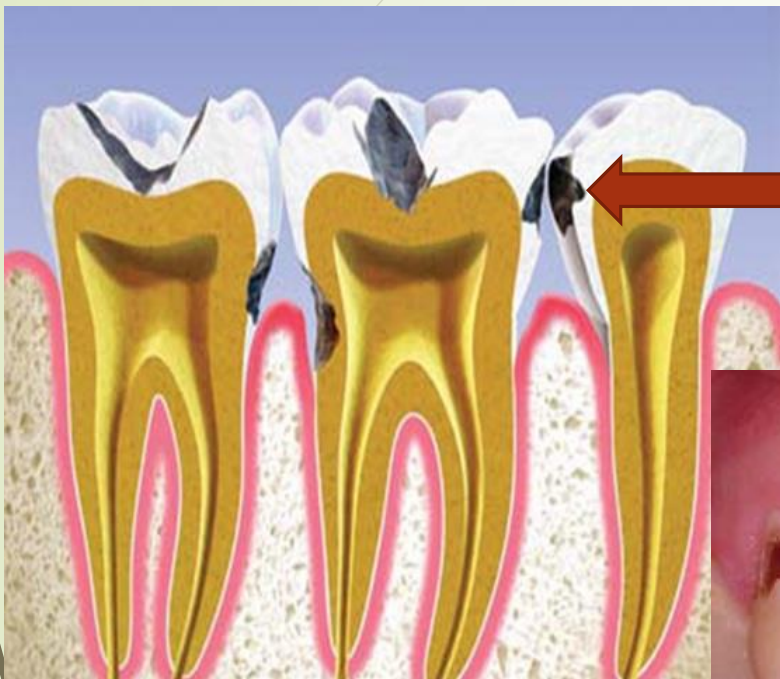
بوی بد دهان

درد گرفتن دندان هنگام خوردن غذاهای سرد، گرم، ترش و شیرین

درد گرفتن دندان هنگام جویدن غذا یا وارد شدن فشار به دندان

گیر کردن غذا بین دندانها یا پاره شدن نخ دندان

محل‌های شایع پوسیدگی: سطح دندان‌ها، بین دندان‌ها، طوق دندان‌ها

بین دندان‌ها

سطح دندان‌ها

طوق دندان‌ها

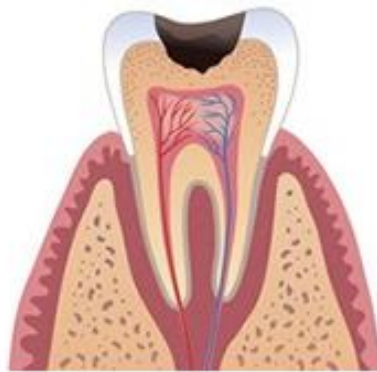
مراحل پیشرفت پوسیدگی

بدون درد یا درد مختصر بعد از خوردن شیرینی

شروع پوسیدگی در مینای دندان

درد موقت بعد از خوردن خوراکی‌های سرد یا گرم

نفوذ پوسیدگی به عاج

درد شدید خود بخود و درد شدید بعد از خوردن خوراکی‌های سرد و گرم

پوسیدگی به مغز دندان (عصب) رسیده است

آیسه دندان‌های ناشی از پوسیدگی

معاونت بهداشت

توصیه‌های کاهش دردهای شدید دندانی

▶ دهان‌تان را با آب ولرم بشویید تا خرده‌های غذا از دهانتان خارج شود.

به دندانپزشک مراجعه کنید.

▶ به کمک نخ دندان خرده‌های مواد غذایی را از بین دندان‌هایتان خارج کنید.

▶ در صورتی که دندان‌تان سوراخ شده‌است، از جوهر میخک استفاده کنید:

▶ جوهر میخک در بیشتر داروخانه‌ها در شیشه‌های کوچک به فروش می‌رسد.

▶ تکه پنبه‌ای را آغشته به جوهر میخک کنید و آن را در دندانی که سوراخ شده، یا کنار دندان بگذارید.

▶ در نظر داشته باشید که استفاده مداوم از روغن میخک باعث افزایش احتمال شکستگی دندان می‌شود.

▶ جوهر میخک تنها درد را تسکین می‌دهد و پوسیدگی را درمان نمی‌کند. بنابراین باید هرچه سریعتر به دندانپزشک مراجعه

شود.

▶ نام تجاری این جوهر dentol یا dentafort می‌باشد.

توصیه‌های کاهش دردهای شدید دندانی

تکه یخی را روی دندان دردناک یا روی گونه قرار دهید، این عمل را ۳ تا ۴ بار و هر بار به مدت ۱۵ دقیقه انجام دهید.

قبل از این که درد دندان شدید شود، از داروهای مسکن مجاز برای تسکین درد دندان استفاده کنید.

هیچ دارویی را مستقیماً روی دندان دردناک قرار ندهید، چون این کار به دندان‌ها و لثه آسیب می‌رساند. به جای این کار، در صورت لزوم هر ۴ تا ۶ ساعت یک عدد قرص مسکن مجاز مصرف کنید.

به دندانپزشک مراجعه کنید. کاهش درد دندان به منزله عدم نیاز دندان به درمان نیست.

معاونت بهداشت

توصیه‌های کاهش دردهای شدید دندانی

▶ داروی انتخابی ضد التهاب‌های غیر استروئیدی (NSAIDs) هستند چون التهاب را مهار می‌کنند. کاری که استامینوفن قادر به انجام آن نیست. بنابراین بیماران با درد متوسط تا شدید بهتر است **ضد دردهای ترکیبی** با **NSAIDs** را دریافت کنند.

معاونت بهداشت

منابع

- مجموعه کتب آموزش بهورزی، ویژه سلامت دهان و دندان، اداره سلامت دهان و دندان: ۱۳۸۵
- دندانپزشکی کودکان و نوجوانان مکدونالد ۲۰۱۶، تهران، رویان پژوه: ۱۳۹۵
- مسیرهای پالپ، استیون کوهن، ریچارد برنز، تهران، حیان: ابصالح: ۱۳۸۲
- Michael G. Newman, Henry H. Takei, Perry R. Klokkevold, Fermin A. Carranza: Carranza's Clinical Periodontology, Saunders: 2015.

معاونت بهداشت